

Rimligt att Sverige sa nej till euron då – men inte nu

Dagens Nyheter den 20 maj 2024

När européerna går till valurnorna för att välja sina representanter i Bryssel sker det mot bakgrund av en snabbt förändrad omvärld. Handelskrig och geopolitiska konflikter präglar vår tid. Detta ställer krav på det europeiska samarbetet framöver. Särskilt prioriterat är en politik för ökad ekonomisk tillväxt, vilken varit låg under senare år. Europa har underpresterat vilket resulterat i en lägre levnadsstandard än vad som vore möjligt.

När internationella spänningar ökar blir vår hemmaplan, Europa, allt viktigare. Mindre av vår tillväxt kommer att genereras från handel med andra kontinenter och våra europeiska grann-länders betydelse ökar. Ett välfungerande EU kommer att öka även Sveriges export och tillväxt. Det finns en rad reformer som kan förbättra utvecklingen i EU. Framför allt handlar det om att vårda och förbättra den gemensamma marknaden, själva ryggraden i EU:s ekonomi.

Vilken politik bör då föras? Ett första steg är att slå fast vilken politik som inte fungerar. Det finns en nykommen tro på att storskalig industripolitik ska bringa välstånd. Detta är en felsyn. Det är att ställa orimligt höga krav på politiker och tjänstemän att behöva identifiera framtidens industrier och produkter och dessutom utforma en lämplig mix av subventioner och regelverk för att gynna de lyckligt utvalda.

Tyvärr är detta vad som sker i Europa just nu. Subventioner till det egna landets företag innebär ett avbräck från tidigare praxis att europeiska företag ska konkurrera på lika villkor.

En konkret åtgärd för en bättre fungerande europeisk marknad är att ta bort de gränshinder som fortfarande försvårar för varor och människor att röra sig mellan länder. I Sverige gäller det exempelvis gränskontroller mot Danmark vilka infördes under den kaotiska migrationskrisen men som fortfarande finns kvar. Detta är en hämsko för utvecklingen i framför allt södra Sverige.

Vidare utgör nationella regleringar och administrativa processer betydande hinder för handel med en stor mängd tjänster. Finansiella och juridiska tjänster, digitala tjänster, transporttjänster och många fler områden skulle kunna växa och bli effektivare med en större europeisk harmonisering. En relaterad olycklig företeelse är alla de olika nationella yrkeskrav som försvårar för företag att söka arbetskraft eller utföra arbete i andra europeiska länder. Det kan handla om allt ifrån restaurangpersonal till olika yrken inom hälso- och sjukvård.

Införandet av en gemensam europeisk finansmarknad vore av stor betydelse för europeiskt näringsliv. Det skulle öka möjligheten för framgångsrika företag att attrahera kapital och där-igenom expandera sina verksamheter.

Den svenska finansmarknaden är ett under av effektivitet och bidrar till en positiv dynamik där nya lovande företag får tillgång till kapital och möjlighet att växa. Så ser det generellt inte ut på resten av

vår kontinent där resurser låses in i existerande företag på grund av en outvecklad finans-marknad och därigenom hindrar en indu-striell förnyelse. Att låta en gemensam europeisk finansmarknad växa fram parallellt med de nationella vore ett steg som kan initieras av framåtblickande politiker.

Vidare bör samtliga EU-länder införa euron. En gemensam valuta ökar handeln och ger en positiv effekt på inkomster och välfärd. Detta gäller även för Sverige som av rimliga skäl valde att stå utanför valutaunionen när den bildades för över tjugo år sedan. Valet var till stor del en önskan om att kunna möta eventuella ekonomiska kriser som drabbar Sverige men inte övriga EU-länder. En nedskrivning av valutans värde kan då mildra arbetslöshet och produktionsbortfall.

Situationen ser emellertid annorlunda ut i dag. För det första har vi under alla dessa år inte sett någon kris som endast drabbat Sverige. Vidare står svensk ekonomi betydligt starkare i dag än när valutaunionen bildades. Statsskulden är mycket låg vilket innebär att det finns utrymme för att öka offentliga utgifter och sänka skatter om en kris skulle drabba Sverige.

Slutligen kännetecknas Sverige av ansvarsfulla arbetsmarknadsparter. Fack och arbetsgivare har under åren visat upp en imponerande förmåga till pragmatism och krishantering, vilket även detta minskar betydelsen av en egen valuta.

En hög konkurrens bidrar till förnyelse och tillväxt. De nämnda europeiska subventionerna är i detta -perspektiv ett otyg. Vidare är det viktigt att bibehålla det konkurrenstryck som internationell handel innebär. Europa bör inte dras med i de handelskrig som drar genom världen som en farsot.

Naturligtvis finns det undantag. Kinesiska subventioner till företag som dumpar varor i Europa bör mötas med tullar enligt gängse praxis. Vidare finns det industrier och varor som bör skyddas utifrån ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Men normen bör vara frihandel och EU bör arbeta för fler internationella frihandelsavtal med likasinnade länder och regioner runt om i världen.

EU står inför såväl komplexa utmaningar som möjligheter. Valet 2024 är ett tillfälle för oss som medborgare att direkt påverka kursen för vår gemensamma framtid i Europa.

Vi står inför en kritisk punkt där våra val kan leda till antingen för-djupad sammanhållning och framgång eller ökad fragmentering och stagnation. Det är därför avgörande att vi -röstar på en politik som kan tackla dagens europeiska utmaningar med klokskap och gott omdöme.

Fredrik Sjöholm